

УДК 339.5

М. Є. Шкурат

ORCID 0000-0003-3263-2507

Б. О. Пашко

ORCID 0009-0006-1846-5975

ТРАНСФОРМАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ВПЛИВОМ Е-КОМЕРЦІЇ

У статті досліджено вплив електронної комерції на трансформаційні процеси в міжнародній торгівлі, що відбуваються в умовах глобальної цифровізації економіки. Систематизовано динаміку розвитку електронної комерції, зокрема, проаналізовано частку підприємств, що здійснюють реалізацію продукції через онлайн-канали, та сукупний обсяг комерційних операцій, згенерованих цією сферою. Визначено ключову роль платформних бізнес-моделей та віртуальних торговельних майданчиків у формуванні сучасного світового комерційного простору. Досліджено просторовий розподіл ринку електронної комерції та взаємозв'язок між рівнем інноваційного розвитку країн та їхнім становищем на глобальних торговельних аренах.

Особливу увагу приділено аналізу функціонування провідних вітчизняних онлайн-платформ, що дозволило ідентифікувати визначальні чинники їхнього розвитку та конкурентоспроможності. Обґрунтовано, що цифрова трансформація бізнес-процесів, імплементація прогресивних технологічних рішень та удосконалення платіжної інфраструктури є ключовими детермінантами зростання електронної комерції. За підсумками дослідження сформульовано концептуальні висновки щодо подальшого поступу e-commerce та накреслено перспективні векторні орієнтири для інтеграції України у світову цифрову екосистему.

Ключові слова: електронна комерція, міжнародна торгівля, цифровізація економіки, платформна економіка, маркетплейси, інноваційний розвиток, цифрова інфраструктура, глобальний ринок.

DOI 10.34079/2518-1394-2026-16-31-69-77

Вступ. У сучасних умовах глобалізації та стрімкого розвитку цифрових технологій міжнародна торгівля зазнає суттєвих трансформацій. Одним із ключових чинників цих змін виступає електронна комерція, яка змінює традиційні механізми ведення бізнесу, формує нові моделі взаємодії між продавцями та споживачами, а також сприяє інтеграції національних економік у глобальний цифровий простір. Активне впровадження цифрових платформ, електронних платіжних систем, маркетплейсів та інноваційних логістичних рішень зумовлює підвищення ефективності міжнародної торговельної діяльності та розширення можливостей для суб'єктів господарювання.

Електронна комерція стала важливим елементом сучасної світової економіки, оскільки забезпечує швидкість, доступність і масштабованість торговельних операцій. Розвиток платформної економіки, зростання ролі глобальних маркетплейсів та посилення цифровізації бізнес-процесів сприяють формуванню нової структури міжнародної торгівлі. Особливої актуальності набуває дослідження динаміки розвитку електронної комерції, її регіональних особливостей та впливу на конкурентоспроможність країн і підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасна наукова література підкреслює, що розвиток електронної комерції є ключовим фактором трансформації глобальної економіки.

Згідно з даними Фарнії Гавамі (Ghavami, 2024), провідні міжнародні цифрові торговельні платформи демонструють інтенсивне зростання обсягу валової реалізації товарів (GMV). Це свідчить про посилення їхнього економічного впливу та визначальну роль цифрових екосистем у формуванні мережевих ефектів та багатосторонніх ринкових структур.

Ендрю Бак (Buck, 2026) проводить компаративний аналіз масштабів електронної комерції у розрізі країн, ідентифікуючи провідних гравців (Китай, США, Велика Британія, Японія, Південна Корея). Він також підкреслює вагомe значення розвиненої цифрової інфраструктури та інноваційних бізнес-моделей для ефективного масштабування та оптимізації функціонування торговельних майданчиків.

Українські дослідники також приділяють значну увагу вивченню процесів цифровізації торговельної діяльності. Зокрема, К. Тростянська (Тростянська, 2025) аналізує модифікацію бізнес-моделей під впливом цифрових платформ, відзначаючи їхню функцію у посиленні конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. В. Пилипенко та Н. Пилипенко (Пилипенко, В. та Пилипенко, Н., 2025) зосереджуються на концептуальних засадах цифрової трансформації та викликах, пов'язаних з інтеграцією сучасних технологій у національну економіку, зокрема у сферах забезпечення безпеки платіжних операцій, оптимізації логістичних ланцюгів та адаптації бізнес-стратегій.

Мета статті полягає в аналізі впливу електронної комерції на перетворення міжнародної торгівлі, дослідженні актуальних тенденцій розвитку цифрової торгівлі у глобальному масштабі та вітчизняному просторі, а також окреслення значення цифрових платформ і новітніх технологічних рішень у формуванні конкурентного середовища світового ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародна торгівля на сучасному етапі зазнає глибоких перетворень, зумовлених інтенсивним розвитком цифрової комерції, яка змінює традиційні підходи до ведення комерційної діяльності та структуру глобальних ринків. Для оцінки впливу електронної комерції на діяльність підприємств, доцільним є аналіз динаміки онлайн-продажів та їхньої частки у формуванні обороту бізнесу (рис. 1).

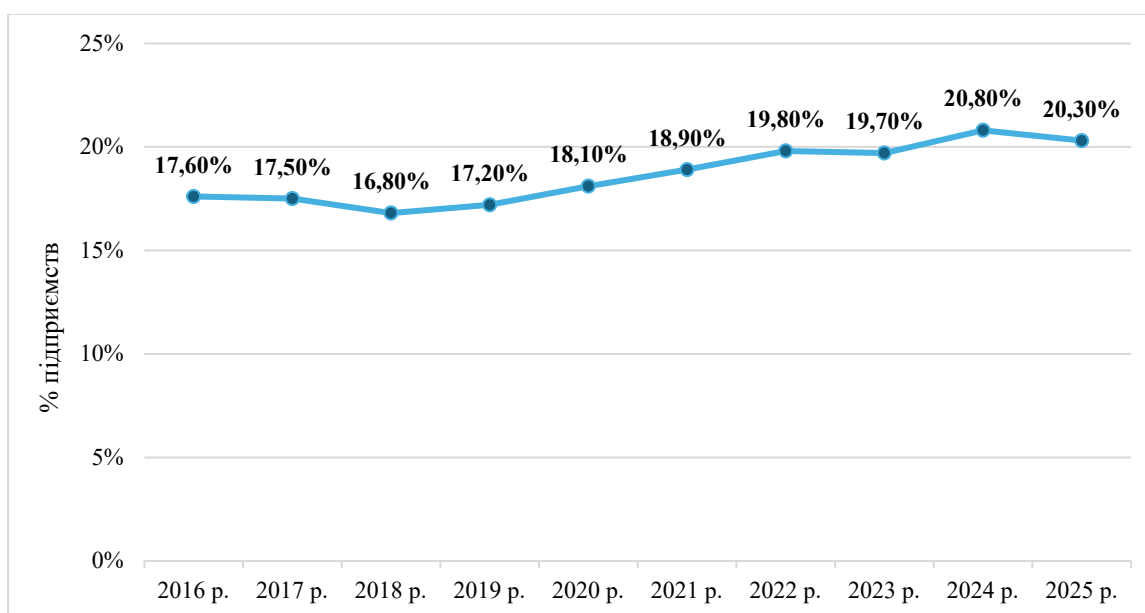

Рисунок 1. Бізнеси з продажами через електронну комерцію за 2016–2025 рр., у %
Джерело: сформовано авторами на основі (Eurostat, n.d.)

Як видно з рисунка 1, частка підприємств, що здійснюють продажі через електронну комерцію, упродовж 2016–2025 рр. загалом має тенденцію до зростання. Після незначного зниження у 2018 році до 16,8 % спостерігається поступове збільшення показника, який досягає 20,8 % у 2024 році. У 2025 році відмічається незначне скорочення до 20,3 %, що може свідчити про певну стабілізацію ринку. Загалом динаміка показує зростання ролі електронної комерції у діяльності підприємств та активізацію цифрових каналів збуту.

З метою досягнення всебічного аналізу розвитку електронної комерції, доцільним є дослідження не тільки чисельності суб'єктів господарювання, які застосовують цифрові канали реалізації, а й показників їхньої комерційної діяльності. У даному контексті, ключовим індикатором виступає сукупний обсяг доходів від електронної комерції, що свідчить про ступінь економічної результативності інтеграції цифрових технологій у торговельну діяльність. Динаміка зазначеного показника за 2016–2025 рр. представлена на рисунку 2.

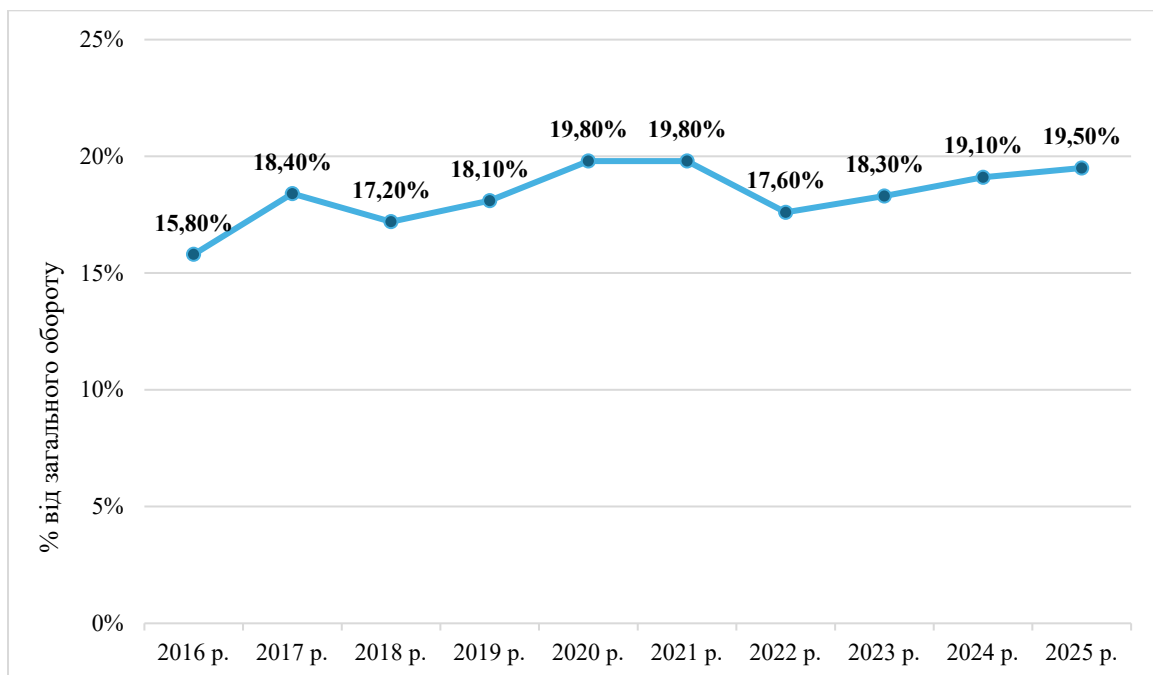

Рисунок 2. Оборот бізнесу від продажів електронної комерції за 2016–2025 рр., у %
Джерело: сформовано авторами на основі (Eurostat, n.d.)

Аналіз даних, представлених на рисунку 2, виявляє, що частка бізнес-обороту від продажів через електронну комерцію, у період 2016–2025 років загалом демонструє тенденцію до зростання. Зазначений індикатор зріс із 15,8 % у 2016 році до прогнозованих 19,5 % у 2025 році, що свідчить про послідовне розширення обсягів комерційної діяльності в онлайн-середовищі.

Проте, у цій динаміці спостерігаються певні коливання, відзначено несуттєве зменшення у 2018 році та більш відчутний регрес у 2022 році до рівня 17,6 %, що може бути пов'язане з періодами економічної нестабільності. Починаючи з 2023 року, показник знову демонструє зростання, що свідчить про відновлення ринку та подальшого прогресу електронної комерції.

Інтенсивний розвиток електронної комерції зумовив трансформацію економічних систем у напрямку платформної економіки. Ці платформи інтегрувалися практично в кожен сегмент сучасного господарства, набувши значного різноманіття форм. Як правило, їм притаманні дві ключові характеристики: генерація цінності відбувається

через фасилітацію трансакцій, а не через безпосереднє виробництво, та формування потужних мережових ефектів, що проявляється у зростанні їхньої цінності пропорційно до збільшення числа користувачів і постачальників.

Ключовою формою реалізації економіки платформ є маркетплейси, які забезпечують багатосторонню взаємодію та цифрову інфраструктуру для обміну цінностями між учасниками. Згідно з результатами аналітичного дослідження Digital Commerce 360 (Ghavami, 2024), прогнозується, що до завершення 2024 року сукупний валовий обсяг товарів (GMV — Gross Merchandise Value) ста провідних маркетплейсів сягне показника в 3,832 трильйона доларів США (рис. 3).

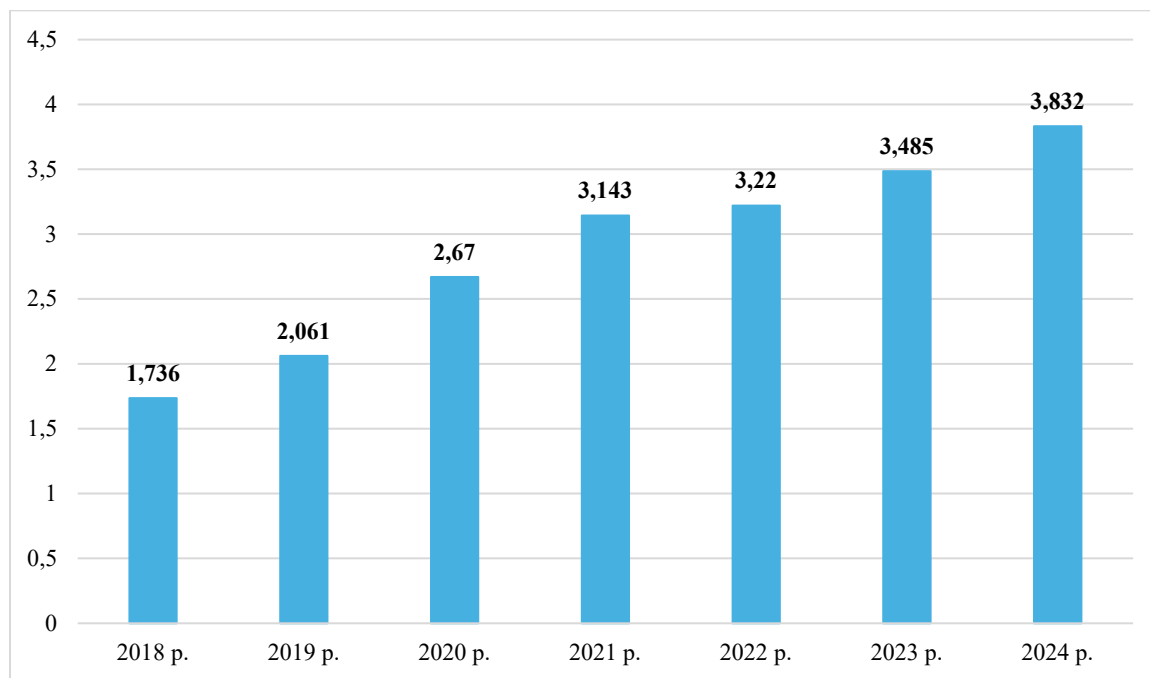

Рисунок 3. Динаміка загальної валової вартості товарів (GMV) 100 найбільших онлайн-маркетплейсів світу за 2018–2024 рр., у трлн. дол. США

Джерело: сформовано авторами на основі (Ghavami, 2024)

Аналіз динаміки валової вартості товарів провідних глобальних онлайн-платформ у період з 2018 по 2024 рік демонструє стійке зростання цього показника. Зокрема, обсяг GMV збільшився з 1,736 трлн дол. США у 2018 році до 3,832 трлн дол. США у 2024 році. Ця тенденція слугує вагомим підтвердженням інтенсивного розвитку платформної економіки та посилення ключової ролі онлайн-торговельних майданчиків у світовій електронній комерції. Незважаючи на фіксацію помірного сповільнення темпів приросту у 2022 році, загальна траєкторія розвитку залишається виразно позитивною, що свідчить про послідовне зміцнення позицій цифрових екосистем у структурі глобальної економічної системи.

Розвиток галузі обумовлена регіональними особливостями, що формують конкурентне середовище, споживчі моделі та динаміку зростання. Географічний розподіл має значний вплив на структурні характеристики ринку, згідно з даними компанії «Statista» (Buck, 2026). До цих атрибутів належать перевага окремих гравців ринку, доступність цифрової інфраструктури, ступінь цифрової обізнаності населення, а також державне регулювання у сфері інновацій та комерції.

З метою визначення географічної структури світового ринку електронної комерції, доцільним є дослідження провідних держав за обсягами електронної торгівлі (рис. 4).

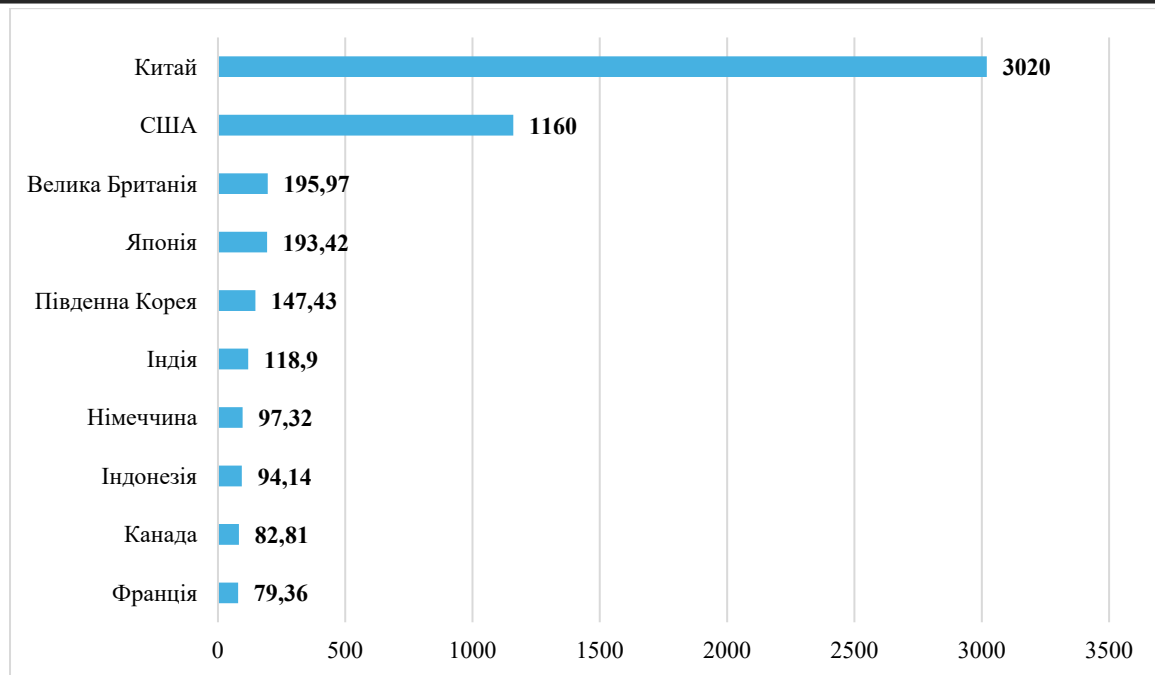

Рисунок 4. Топ 10 найбільших ринків з е-комерції, 2023 р., у %
Джерело: сформовано авторами на основі (Buck, 2026)

У 2023 році Китай зберігав провідні позиції на глобальному ринку електронної комерції. Загальний обсяг онлайн-транзакцій у країні сягнув 3,02 трлн. дол. США, що майже втричі перевищує аналогічний показник США (1,16 трлн. дол.), які посіли другу сходинку рейтингу. Китайський ринок вирізняється розвиненою цифровою інфраструктурою та впливовими національними гравцями, такими як JD.com, Tmall і VIP.com. У Сполучених Штатах основними рушійними силами є такі компанії, як Amazon, Walmart та Apple, при цьому ринок характеризується високоефективною логістичною мережею та значною купівельною спроможністю населення.

Наступну групу лідерів формують Велика Британія, Японія та Південна Корея, для яких характерне поєднання міжнародних та локальних операторів, а споживачі демонструють перевагу до якісної та технологічної продукції. Індія, посідаючи шосту позицію з обсягом 118,9 мільярда доларів, демонструє стрімкі темпи зростання, зумовлені активною цифровізацією та еволюцією національних електронних майданчиків, зокрема AJIO та JioMart. Німеччина та Індонезія виступають значущими регіональними ринками, що характеризуються помірними темпами експансії. Канада і Франція завершують десятку лідерів, де спостерігається поєднання домінуючої позиції Amazon зі стійким попитом на спеціалізовані (нішеві) бренди (Buck, 2026).

Для глибшого розуміння рівня інноваційного розвитку держав та їхнього потенціалу у сфері цифрової комерції доцільно проаналізувати рейтингові показники вибраних країн-членів Європейського Союзу та України, відповідно до даних Глобального інноваційного індексу (Wipo, 2025) за 2025 рік (рис 5).

Результати аналізу даних, що ілюструються рисунком 5, виявляють значну диференціацію у рівні інноваційного прогресу між державами Європейського Союзу та Україною. Провідні позиції у цьому відношенні посідають високорозвинені економіки, зокрема Швеція, Фінляндія та Нідерланди. Ці країни демонструють найвищі показники за індексом ГП і постійно утримуються серед десяти лідерів глобального рейтингу. Водночас, держави Центральної та Східної Європи займають проміжні позиції, поступово нарощуючи свій інноваційний потенціал.

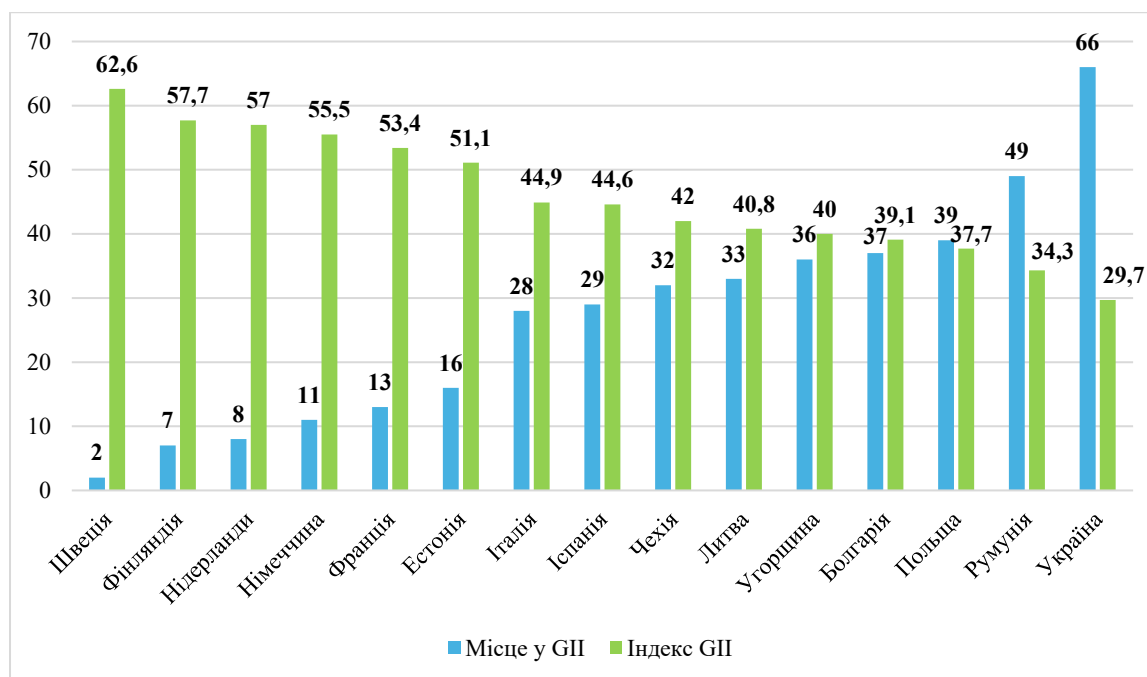

Рисунок 5. Позиції окремих країн ЄС та України відповідно звіту GII за 2025 р.
Джерело: сформовано авторами на основі (Wipo, 2025)

Щодо України, то, незважаючи на порівняно невисоке значення індексу GII (29,7) та 66-ту позицію у загальному переліку, вона виявляє значний потенціал для подальшого розвитку, особливо у сегментах цифрових технологій та електронної комерції. Встановлена кореляція між рівнем інноваційної активності економіки та позиціями держав на ринку електронної комерції підтверджує, що інноваційний поступ є визначальним чинником становлення конкурентного цифрового простору. Відтак, нарощування інноваційного потенціалу України є імперативною передумовою для поглиблення її інтеграції у глобальні процеси цифровізації та міжнародної комерції.

На тлі глобальної розвитку електронної комерції вітчизняні цифрові платформи також відзначаються інтенсивним розвитком, що є наслідком поєднання технологічних та фінансових інновацій. Зокрема, слід відзначити, що імплементація систем електронних платежів, безконтактних розрахункових методів та модернізація платіжних систем стимулюють експансію локальних онлайн-торговельних майданчиків. Враховуючи специфіку національного ринку, для детального дослідження були відібрані три ключові платформи: Rozetka, яка є провідним універсальним ринком; Comfy, що представляє собою омніканальну торговельну мережу; та Maudau — високодинамічний учасник ринку, що зосереджується на інтеграції передових технологій та індивідуалізованому обслуговуванні споживачів (Opendatabot, n.d.(c)).

Порівняння зазначених платформ дозволяє оцінити вплив цифрових інновацій на економічні показники, структуру капіталу та фінансові показники діяльності суб'єктів господарювання, а також ідентифікацію диференційованих підходів до електронної комерції (табл. 1). Зазначений методологічний підхід гарантує всебічне осмислення результатів цифрової трансформації на комерційну діяльність.

Аналіз функціонування провідних електронних комерційних платформ України виявляє, що фундаментальними детермінантами їхнього розвитку виступають модернізація цифрової інфраструктури та імплементація інноваційних бізнес-моделей. Розгляд кейсів провідних маркетплейсів, зокрема Rozetka, Comfy та Maudau, демонструє, що комплексна інтеграція електронних платіжних механізмів, оптимізованої цифрової логістики, автоматизації операцій з обробки замовлень та ефективного використання

споживчих даних безпосередньо підсилює конкурентні позиції та сприяє значній експансії бізнесу.

Таблиця 1

Фінансові та операційні показники цифрових платформ України за 2025 р.

Показник	Rozetka	Comfy	MauDau
Дохід, млрд. грн.	30,07	39,03	3,18
Чистий фін. результат	-38,9 млн. грн.	+12,8 млн. грн.	-744 млн. грн.
Активи, млрд. грн.	4,38	11,1	9,64
Зобов'язання, млрд. грн.	4,17	10,73	1,39
Середня зарплата	45 017 грн.	42 139 грн.	54 567 грн.
Кількість працівників	944	4 400	475
Стратегічний етап	Стабільний зрілий e-commerce	Зрілий омні-ритейл	Інвестфаза / експансія
Бізнес-модель	Marcetplace + власні продажі	Retail + marketplace	FMCG e-commerce / marketplace
Основна характеристика	Домінування на ринку	Масштаб персоналу й обороту	Найвищі темпи росту

Джерело: сформовано авторами на основі (Opendatabot, n.d.(a), Opendatabot, n.d.(b), Opendatabot, n.d.(c))

Rozetka виступає драйвером мережевого ефекту, гарантуючи широкий доступ споживачів та розвинену мультиканальну екосистему дистрибуції. Comfy демонструє, як трансформація традиційного роздрібного сегменту через цифровізацію підвищує операційну ефективність та сприяє збільшенню обсягів онлайн-реалізації, навіть в умовах геополітичної нестабільності. Водночас, Maudau підтверджує можливість стрімкої експансії, обумовленої глибокою автоматизацією процесів, застосуванням фінтех-інновацій та інтенсивною цифровою взаємодією з кінцевим споживачем.

Висновки. Проведене дослідження підтвердило фундаментальну роль електронної комерції як ключового чинника трансформації світової торгівлі та бізнес-моделей. Аналіз динаміки обсягів онлайн-продажів та їхньої частки у валовому обороті господарських суб'єктів виявив стійку тенденцію до зростання, незважаючи на періодичні коливання. У цьому процесі значну роль відіграє платформна економіка, де цифрові торговельні майданчики сприяють розширенню підприємницької діяльності та створюють виражені мережеві ефекти.

Аналіз просторової конфігурації ринку виявив домінування провідних світових економік, зокрема Китаю та США, що зумовлено високим рівнем розвитку цифрової інфраструктури та інноваційним технологічним прогресом. Встановлено пряму кореляцію між позиціями країн у світовому інноваційному рейтингу та ступенем розвитку електронної комерції. Україна, незважаючи на відносно нижчі показники, демонструє значний потенціал для подальшого розвитку. Аналіз функціонування вітчизняних платформ підтвердив, що їхня еволюція базується на активній цифровізації, впровадженні інноваційних рішень та високій адаптивності до ринкових змін. Подальші дослідження повинні зосереджуватись на глибокому вивченні впливу інноваційних технологій, зокрема штучного інтелекту, аналізу великих даних та фінансових технологій, на динаміку розвитку електронної комерції, а також на зміні споживчої поведінки в цифровій екосистемі. Пріоритетним є також ґрунтовний аналіз державної регуляторної політики, питань кібербезпеки та стратегій інтеграції українських підприємств до глобальних цифрових платформ. Додатково, суттєвого значення набуває

дослідження стратегічних векторів розвитку національних електронних торговельних платформ в умовах жорсткої конкуренції.

Бібліографічний список

- Пилипенко, В.В. та Пилипенко, Н.М., 2025. Цифрова трансформація торгівлі: концептуальні аспекти та ключові виклики. *Проблеми економіки*, 1, с. 181–192. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-1-181-192>
- Тростянська, К., 2025. Трансформація бізнес-моделей під впливом цифровизації: глобальні тренди та український контекст. *Інноваційна економіка*, 2, с. 111–9. DOI: <https://doi.org/10.37332/>
- Opendatabot, n.d.(a) ТОВ Комфі трейд. *Опендатабот – відкриті дані про компанії, ФОП, суди та нерухомість України*. [онлайн] Доступно: <https://opendatabot.ua/c/36962487>
- Opendatabot, n.d.(b) ТОВ Маудай. *Опендатабот – відкриті дані про компанії, ФОП, суди та нерухомість України*. [онлайн] Доступно: <https://opendatabot.ua/c/44021873>
- Opendatabot, n.d.(c) ТОВ Розетка. *Опендатабот – відкриті дані про компанії, ФОП, суди та нерухомість України*. [онлайн] Доступно: <https://opendatabot.ua/c/37193071>
- Buck, A., 2026. Ecommerce Market Size by Country. 2025. *Mobiloud* [Online]. Available at: <https://www.mobiloud.com/blog/ecommerce-market-size-by-country#summing-up>
- Eurostat, n.d. *Digitalisation dashboard*. [Online]. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/dashboard/digitalisation/>
- Ghavami, F., 2024. Top global online marketplaces: key data and statistics *Digital Commerce 360* [Online]. Available at: <https://www.digitalcommerce360.com/top-online-marketplaces-data-stats>
- Wipo, 2025. *Global Innovation Index 2025*. [Online]. Available at: <https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2025/en/index.html>

References

- Buck, A., 2026. Ecommerce Market Size by Country. 2025. *Mobiloud* [Online]. Available at: <https://www.mobiloud.com/blog/ecommerce-market-size-by-country#summing-up>
- Eurostat, n.d. *Digitalisation dashboard*. [online]. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/dashboard/digitalisation/>
- Ghavami, F., 2024. Top global online marketplaces: key data and statistics *Digital Commerce 360* [Online]. Available at: <https://www.digitalcommerce360.com/top-online-marketplaces-data-stats>
- Opendatabot, n.d.(a) 36962487 – TOV Komfi treid. Opendatabot – vidkryti dani pro kompanii, FOP, sudy ta nerukhomist Ukrainy. [online]. Available at: <https://opendatabot.ua/c/36962487> (in Ukrainian)
- Opendatabot, n.d.(b) 44021873 – TOV Maudau. Opendatabot – vidkryti dani pro kompanii, FOP, sudy ta nerukhomist Ukrainy. [online]. Available at: <https://opendatabot.ua/c/44021873> (in Ukrainian)
- Opendatabot, n.d.(c) 37193071 – TOV Rozetka. Opendatabot – vidkryti dani pro kompanii, FOP, sudy ta nerukhomist Ukrainy. [online]. Available at: <https://opendatabot.ua/c/37193071> (in Ukrainian)
- Pylypenko, V.V. & Pylypenko, N.M., 2025. Tsyfrova transformatsiia torhivli : kontseptualni aspekty ta kliuchovi vyklyky [Digital transformation of trade: conceptual aspects and key challenges]. *Problems of economy*, 1, pp. 181–192. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-1-181-192> (in Ukrainian)

Trostianska, K., 2025. Transformatsiia biznes-modelei pid vplyvom tsyfrovyzatsii: hlobalni trendy ta ukraïnskyi kontekst. *Innovatsiina ekonomika*, 2, s. 111-9. DOI: <https://doi.org/10.37332/> (in Ukrainian)

Wipo, 2025. *Global Innovation Index 2025*. [Online]. Available at: <<https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2025/en/index.html>>

Shkurat M. Ye.

Pashko B. O.

TRANSFORMATION OF INTERNATIONAL TRADE ACTIVITIES UNDER THE INFLUENCE OF E-COMMERCE

The article analyzes the impact of electronic commerce on the transformation of international trade in the context of the rapid digitalization of the global economy. Particular attention is paid to the analysis of key trends in the development of e-commerce, including the growing share of enterprises engaged in online sales and the increasing contribution of digital channels to overall business turnover. The study identifies a steady upward trend in the adoption of e-commerce despite certain fluctuations caused by economic instability and external shocks.

The role of the platform economy is substantiated, with a focus on global online marketplaces as the dominant form of digital trade organization. The paper highlights how platform-based business models create value through transaction facilitation and network effects, enabling large-scale expansion and enhancing market efficiency. Additionally, the geographical structure of the global e-commerce market is analyzed, revealing the leading positions of technologically advanced economies and the concentration of digital trade within countries with highly developed infrastructure and innovation ecosystems.

The relationship between the level of innovative development, as measured by the Global Innovation Index, and the intensity of e-commerce development is also explored. The findings confirm that countries with higher innovation capacity tend to demonstrate stronger positions in the global digital marketplace.

Special emphasis is placed on the analysis of leading Ukrainian e-commerce platforms, which illustrates the role of digital transformation, fintech solutions, and logistics optimization in strengthening their competitiveness. The study concludes that further development of e-commerce requires the integration of advanced technologies, improvement of regulatory frameworks, and deeper inclusion of national economies into the global digital trade system.

Keywords: e-commerce, international trade, digitalization of the economy, platform economy, marketplaces, innovative development, digital infrastructure, global market.

Стаття надійшла до редакції: 09.04.2026.

Прийнято до публікації: 20.04.2026 р.